

Support for Improvement in Governance and Management

A joint initiative of the OECD and the EU, principally financed by the EU

14-cü Xülasə

Yanvar 2011-ci il

Dövlət satınalmaları

Satınalma zamanı sosial amillərin nəzərə alınması

MÜNDƏRICAT

- Sosial amillərin nəzərə alınması nədir?
- Direktivdə sosial amillərin nəzərə alınması haqqında nə deyilir
- Sosial amillər satınalma prosesində necə nəzərə alına bilər?
- Hazırlıq
- Elanın verilməsi
- Seçim
- Təklifin qiymətləndirilməsi
- Müqavilə şərtləri
- Müqavilənin icra edilməsinə nəzarət

www.sigmaweb.org

Bu sənəd Avropa İttifaqının maliyyə yardımı ilə hazırlanmışdır. Burada ifadə olunan fikirlər heç vaxt Avropa İttifaqının rəsmi rəyi kimi qəbul edilə bilməz və İƏİT, yaxud ona üzv dövlətlərin və ya Sigma programında iştirak edən benefisiar ölkələrin fikirlərini əks etdirməyə bilər.

Sosial amillərin nəzərə alınması nədir?

Sosial amillərin nəzərə alınmasının vahid tərifi yoxdur. Bu konsepsiya nümunələr vasitəsi ilə daha yaxşı başa düşülür:

Nəzərə alına biləcək sosial amillərə nümunələr:

- İşsizliyin azaldılması
- Uşaq əməyindən istifadənin qarşısının alınması
- İrqi, dini, sağlamlıq imkanlarının məhdudluğu, cinsi mənsubiyyət və oriyentasiya zəminində ayrı-seçkiliyin qarşısının alınması
- Qabaqcıl işəgötürmə təcrübələrinin təşviq edilməsi
- Lokal səviyyədə işsizliyin azaldılması
- Sosial təcrid edilmələrin azaldılması
- Gənclər və sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün təlim fürsətlərinin genişləndirilməsi
- Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün məşğulluq imkanlarının artırılması

Bu cür geniş siyasi məqsədlərə dəstək vermək üçün satınalan təşkilatlar çox vaxt dövlət satınalmalarından istifadə edirlər. Aİ qanunvericiliyinə əsasən, satınalan təşkilatların sosial amilləri satınalma proseslərində nəzərə almaq üçün istifadə etdikləri bəzi üsulların tətbiqinə (yuxarıdakı nümunələrdən bəziləri daxil olmaqla) icazə verilmir. Qalan üsulların tətbiqinə isə yalnız müəyyən şərtlər ödəndiyi təqdirdə icazə verilir. Bəzilərində direktivdə xüsusi icazə verilir.

Satınalma nöqtəyi-nəzərindən əsas məsələlər:

(1) Aİ qanunvericiliyinə əsasən sosial təsirlərinin satınalma proseslərində nəzərə alınmasına icazə verilmirmi?

(2) Sosial amillərin nəzərə alınmasına qanunla icazə verilmirmi, bu nə vaxt və necə həyata keçirilə bilər?

Bu sualların cavabı birmənalı deyil və bəzən Aİ qanunvericiliyinə əsasən əldə edilə biləcək nəticələr və ümumi siyasət arasında ziddiyyət olur. Sosial amillərin nəzərə alınması götür-qoy edilərkən, təklif edilən yanaşmanın fundamental Saziş prinsipləri ilə uyğun olub-olmadığı hər zaman amandiqqətə alınmalıdır. Bu hətta Direktivdə bu cür təsirlərin nəzərə alınmasına icazə verən ayrıca müddəaların olduğu hallara da aiddir. Direktiv, presedent hüquq və rəhbər sənədlərdə bu aydın göstərilir.

Yerli təsərrüfat subyektlərinə imtiyazların verilməsi, qiymət güzəştləri, geri təklif edilmə– Aİ qanunvericiliyi ilə qadağan edilir

Bir çox ölkədə satınalma ənənəvi olaraq milli sənayenin inkişafı siyasəti üçün vacib vasitə rolunu oynamışdır. Məsələn, keçmişdə satınalmadan böhranın müşahidə olunduğu regionlarda kommersiya fəaliyyətlərinin dəstəklənməsi, xüsusi sektorlarda biznesin inkişafının təşviq edilməsi, normal şəraitdə satınalma proseslərindən qalib çıxma bilməyəcək təsərrüfat subyektlərinin himayə edilməsi və "milli məhsulların alınması" siyasətlərinin icra edilməsi üçün istifadə edilirdi.

Yuxarıdakı tədbirlərin bəziləri nümunə məqsədilə təsvir edilib, lakin qeyd edilməlidir ki, Aİ qanunvericiliyinə əsasən belə tədbirlərə icazə verilmir. Onların Aİ Sazişinin müddəalarına və satınalmalar haqqında qanuna zidd olduğu qətdir.

Milli sənayenin inkişafı siyasətlərini dəstəkləyən çoxsaylı satınalma metodlarının əsas formaları aşağıdakılardır:

- kənara qoyulmalar: müəyyən müqavilə növləri və ya onların müəyyən faizi yalnız əvvəlcədən nəzərdə tutulmuş təsərrüfat subyekti qruplarının iştirak edə biləcəyi tenderlər üçün ayrılır. Bu qruplara, məsələn, yalnız orta və kiçik müəssisələr, konkret bir regionda fəaliyyət göstərən təsərrüfat subyektləri, yaxud fəhlə və usta kooperativləri kimi hansısa səriştəliliyə və ya struktura malik təsərrüfat subyektləri daxil ola bilər.
- Regional və ya milli səciyyəli qiymət güzəştləri (daxili imtiyaz sistemləri): bu zaman müəyyən bir podratçıya, yaxud konkret bir regionda və ya ölkədə istehsal olunmuş məhsullara maliyyə imtiyazı tanınır. Satınalan təşkilatın aid olduğu regionda fəaliyyət göstərən təsərrüfat subyektlərinə üstünlük faizi imtiyazı verilir. Təkliflər qiymətləndirilən zaman regionda fəaliyyət göstərən təsərrüfat subyekti tərəfindən təklif edilən qiymət 10%-ə qədər azaldılır. Bəzən satınalan təşkilatın məxsus olduğu ölkədə istehsal olunan məhsullara qiymət imtiyazının verilməsi məqsədilə də təkliflərin qiymətləndirilməsinə bənzər yanaşma tətbiq edilir.
- Geri təklif edilmə: tender müsabiqəsi prosesi keçirilir, lakin təkliflər alındıqda, müqavilə imtiyazlı qrupu təmsil edənlər arasından ən yaxşı təklifi vermiş təsərrüfat subyektinə ümumilikdə verilmiş təkliflər arasındakı ən yaxşı təkliflə müqayisə edilə bilən olması şərti ilə təltif edilir.

Belə tədbir növləri tam ayrı-seçkilik yaradır və Aİ-nin təsis edilməsi haqqında sazişin pozulması deməkdir. Aİ-yə üzv dövlətlərə bu cür tədbirlərdən istifadə etməyə icazə verilmir.

Direktivdə sosial amillərin nəzərə alınması haqqında nə deyilir?

Direktivdə sosial amillərin satınalma prosesində nəzərə alınması ilə bağlı, açar rolunu oynayan bir neçə müddəa mövcuddur.

- **Əillərin işə qəbul edildiyi emalatxanalar və ya sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin məşğulluq təminatı proqramları üçün ayrılmış müqavilələr:** Aİ-yə üzv dövlətlərin müəyyən "müqavilələri kənara qoymasına" icazə verilir. Bu müqavilələr əlil emalatxanaları və əməkdaşların əksəriyyətinin normal şərtlər altında əmək fəaliyyəti göstərə bilməyən sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərdən ibarət olduğu məşğulluq proqramları tərəfindən icra edilməlidir.

Satınalan təşkilatdan bu halda da Avropa İttifaqının Rəsmi Jurnalında müqavilə haqqında bildiriş dərc etməklə elan vermək və hər zamankı müsabiqə prosedurlarına əməl etmək tələb olunur, lakin o, müsabiqədə iştirakı əlil emalatxanaları və sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin məşğulluq proqramları ilə məhdudlaşdıra bilər.

- **Texniki spesifikasiyalar – sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün əlverişlilik meyarı:** satınalan təşkilat texniki spesifikasiyaları hazırlayarkən sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün müvafiqlik meyarlarını mümkün dərəcədə diqqətə almalı, yaxud layihənin bütün istifadəçilər nəzərə alınmaqla hazırlanmasına çalışmalıdır.
- **Müqavilələrin icra edilmə şərtləri:** aşağıdakı hallarda satınalan təşkilatlar müqavilənin icrası ilə əlaqədar olaraq xüsusi sosial şərtlər müəyyən edə bilərlər:
 - xüsusi şərtlər Aİ qanunvericiliyinə uyğun olduqda;
 - həmin şərtlər müqavilə haqqında bildirişdə və ya spesifikasiyalarda göstərildikdə;
 Bu şərtləri qəbul edən təsərrüfat subyektləri sadəcə satınalan təşkilat bu şərtlərə cavab verməyəcəklərini düşündüyü üçün müsabiqədən kənarlaşdırıla bilməzlər.
- **Sosial xüsusiyyətlər təltif edilmə meyarı kimi:** Direktivdə satınalan təşkilatın iqtisadi cəhətdən ən səmərəli təklifi müəyyən etmək üçün əsaslanıla biləcəyi meyarların natamam siyahısı verilir. Bu siyahıda sosial amillərə təltif edilmə meyarları kimi istinad edilmir, lakin aydındır ki, onlar müqavilə predmeti ilə əlaqəli olmaq və satınalan təşkilata sərbəhsiz seçim azadlığı verilməməsi şərti ilə təltif edilmə meyarlarına əlavə edilə bilərlər.

Sosial amillər satınalma prosesində necə nəzərə alınır?

Hazırlıq

Direktivdə elanın verilməsinə qədərki mərhələyə çox az yer verilir. Direktivdə əsas diqqət satınalma müsabiqəsi prosesinin həyata keçirilməsinə yönəldilir.

Təcrübədə isə, hazırlıq prosesi sonradan bütövlükdə satınalma prosesinə təsir edəcək sosial amillərinin nəzərə alınması üçün əhəmiyyətli fərsətlər yaradır. Çünki hazırlıq mərhələsində:

- əsas strateji satınalma qərarları qəbul edilir
- müqavilənin predmeti müəyyən edilir
- müqavilə haqqında bildirişin layihəsi hazırlanır
- ümumi şərtlər və texniki spesifikasiyalar hazırlanır – Direktiv satınalan təşkilatlardan sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün müvafiqlik meyarlarını

mümkün dərəcədə diqqətə almağı, yaxud bu şərt və ya spesifikasiyaları bütün istifadəçiləri nəzərə almaqla tərtib etməyi tələb edir.

- müqavilə şərtləri hazırlanır

Bu elementlərin prosesin sonrakı mərhələləri ilə birbaşa bağlılığı var, beləliklə satınalma başlamazdan əvvəl verilmiş qərarlar əhəmiyyətli təsirə malikdir. Məsələn, texniki spesifikasiyalar müvafiq sosial meyarlar nəzərə alınmaqla hazırlanarsa, bu halda həmin meyarlar təklifin qiymətləndirilməsi meyarlarının bir hissəsini formalaşdırır və beləliklə, təltif edilmə haqqında yekun qərara təsir edə bilər.

Elanın verilməsi– müqavilə haqqında bildiriş

Sosial amillərin prosesə daxil edilib-edilməyəcəyinin və necə daxil ediləcəyinin əvvəlcədən müəyyən edilməsi satınalan təşkilat üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Sosial amilləri nəzərə almaq istəyən satınalan təşkilat əvvəlcədən müqavilə haqqında bildirişdə onlara istinad etməlidir. Əks halda, sonrakı mərhələdə bu amilləri prosesə daxil edə bilməyə bilər. Məsələn:

- Müqavilə əlil emalatxanaları və ya sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin məşğulluq proqramı üçün ayrılıbsa, bu, müqavilə haqqında bildirişdə göstərilməlidir.
- Müqavilə fürsəti açıq-aydın və dəqiq təsvir edilməlidir, məsələn, satınalan təşkilat dağ yamacından keçən yoldansa tunelli yola üstünlük verirsə, bu müqavilənin təsvirinə daxil edilməlidir ki, təsərrüfat subyektləri tələbi aydın daşa düşsünlər.
- Əgər satınalan təşkilat ətraf mühit üçün əlverişli alternativlərin daxil ola biləcəyi variantlar tələb edirsə, bu, müqavilə haqqında bildirişdə nəzərdə tutulmalıdır.
- Təkliflərin cavab verməli olduğu minimum spesifikasiyalar müqavilə haqqında bildirişdə və ya spesifikasiyalarda açıq-aydın göstərilməlidir.
- Xüsusi müqavilə şərtləri müqavilə haqqında bildirişdə və ya spesifikasiyalarda göstərilməlidir.
- Əgər satınalan təşkilat icazə verilən sosial amillərdən təltif edilmə meyarı kimi istifadə edirsə, bu halda təltif edilmə meyarları müqavilə haqqında bildirişdə və ya müqavilə sənədlərində göstərilməlidir.

Seçim

Müqavilə haqqında bildirişin nəşr edilməsindən sonra, satınalan təşkilata prosesdə iştirak etmək və təklif vermək istəyən təsərrüfat subyektlərindən müraciətlər daxil olur. Satınalan təşkilat təklif verməyə dəvət edəcəyi təsərrüfat subyektlərini seçmək üçün prosesi başladır. Seçim mərhələsi iki ayrı prosesə bölünür:

- 1-ci mərhələ bütövlükdə namizədlərin kənarlaşdırılması prosesinə həsr edilir;
- 2-ci mərhələ qalan namizədlərin müvafiqliyinin qiymətləndirilməsi və daha bir addım irəliləyəcək təsərrüfat subyektlərinin seçilməsindən ibarətdir.

1-ci mərhələ - Kənarlaşdırılma: Direktiv maraqlarını ifadə edən namizədlərin müsabiqədən kənarlaşdırılması məcburiyyətini doğuran səbəbləri müəyyən edir. Bu məcburi kənarlaşdırılma səbəblərinə ciddi qanun pozuntuları aiddir. Direktiv maraqlarını ifadə edən namizədlərin müsabiqədən kənarlaşdırılmasına gətirib çıxara biləcək səbəbləri müəyyən edir. Sosial amillərlə bağlı kənarlaşdırma səbəbləri qeyri-icbari kənarlaşdırma səbəblərinə aid edilməlidir. Təcrübədə belə hallar az müşahidə olunur.

2-ci mərhələ - müvafiq iddiaçuların seçilməsi: Direktiv satınalan təşkilatın tendərə dəvət edəcəyi namizədləri seçmək üçün istifadə edə biləcəyi seçim meyarlarının tam siyahısını müəyyən edir. Sosial seçim meyarlarının istifadəsinə məhdudiyətlər qoyulur. Direktiv və presedent hüquq təsdiq edir ki:

- seçim meyarlarının siyahısı tam siyahıdır - genişləndirilə bilməz;
- meyarların bu məhdud siyahısı dar çərçivəlidir, müxtəlif cür təfsir edilmə və ya manevr imkanları demək olar ki, yoxdur;
- qiymətləndirmə yalnız namizədin satınalma predmetini, yəni konkret müqaviləni icra etmək bacarığına əsasən aparıla bilər.

Sosial amillərin namizədin "iqtisadi və maliyyə vəziyyəti" meyarlarına aid edilmə ehtimalı azdır. Bu o deməkdir ki, əksər hallarda sosial amillər yalnız namizədin "texniki bilik və/və ya peşəkar bacarıqlarına" mənfi təsir etdiyi güman edildikdə, namizədin seçilməməsi üçün əsas təşkil edə bilər.

Təklifin qiymətləndirilməsi

Təsərrüfat subyektləri seçildikdən sonra, satınalan təşkilat növbəti mərhələyə keçənlərin siyahısına daxil olan təsərrüfat subyektlərini təkliflərini təqdim etməyə dəvət edir. Satınalan təşkilat alınmış təklifləri qiymətləndirir və müqaviləni təltif edir.

Satınalan təşkilat satınalmanın planlaşdırılması mərhələsində müqaviləni (1) ən aşağı qiymət meyarı, yoxsa (2) iqtisadi cəhətdən ən səmərəli təklif meyarı əsasında təltif edəcəyini müəyyən etmiş olmalıdır. Təltif edilmə meyarları müqavilə haqqında bildirişdə bəyan edilməlidir.

Ən aşağı qiymət meyarının əsas götürüldüyü tenderlərdə sosial amillərin nəzərə alınması müvafiq tələblərin texniki spesifikasiyalara və müqavilə şərtlərinə daxil edilməsi ilə mümkündür. Qiymət yeganə təltif edilmə meyarı olduqda isə, sosial amillərin meyar kimi istifadə edilməsi mümkün deyil.

Satınalan təşkilat müqaviləni iqtisadi cəhətdən ən səmərəli təklif meyarına əsasən təltif etmək istədikdə, sosial amillərin nəzərə alınması üçün daha geniş imkanlar açılır. Direktivdə təklifin qiymətləndirilməsi meyarlarının natamam nümunəvi siyahısı müəyyən edilir. Siyahıda sosial xüsusiyyətlərə xüsusi istinad edilmir, lakin aydındır ki, satınalan təşkilat sosial amillərin nəzərə alınması daxil olmaqla tətbiq edəcəyi meyarları öz mülahizəsi əsasında seçə bilər. Lakin diskresiya hüququ hüdudsuz deyil və bəzi məhdudiyətlərə malikdir: Sosial amillərin nəzərə alınması ilə əlaqəli olan və iqtisadi cəhətdən ən səmərəli təklifin müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən bütün təltif edilmə meyarları dörd şərtə cavab verməlidir:

- Meyarlar müqavilənin predmeti ilə əlaqəli olmalıdır.
- Təltif edilmə meyarları dəqiq və obyektiv şəkildə ölçülə bilməlidir;

- Təltif edilmə meyarları əvvəlcədən elan edilmiş/ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılmış olmalıdır;
- Təltif edilmə meyarları Avropa İqtisadi Cəmiyyətinin qanunlarına uyğun olmalı-beləliklə, fundamental prinsiplərə - bərabər yanaşma, ayrı-seçkiliyin yolverilməzliyi və şəffaflıq prinsiplərinə cavab verməlidir.

Müqavilə şərtləri

Müqavilə şərtlərinə müqavilənin icra olunacağı ilə bağlı, eləcə də müqavilənin necə həyata keçiriləcəyini müəyyən edən bəndlər daxil edilə bilər.

Direktivdə xüsusi olaraq qeyd edilir ki, Avropa İqtisadi Cəmiyyəti qanunvericiliyinə uyğun olmaq və müqavilə haqqında bildirişdə, yaxud spesifikasiyalarda göstərmək şərti ilə "satınalan təşkilat müqavilənin icra edilməsi ilə əlaqədar xüsusi şərtlər müəyyən edə bilər. Müqavilənin icrasını tənzimləyən bu şərtlər xüsusən sosial və ekoloji amillərin nəzərə alınmasına aid ola bilər".

Beləliklə, sosial amillər aşağıdakı hallarda müqavilə şərtlərinə daxil edilə bilər:

- müqavilənin icrası ilə əlaqədar olduqda;
- müqavilə haqqında bildirişdə və ya müqavilə şərtlərində dərc edildikdə;
- Avropa İqtisadi Cəmiyyəti qanunlarına uyğun olduqda.

Satınalma prosesləri zamanı bu şərtlərin istifadəsinə qoyulan məhdudiyyətlər:

Müqavilə şərtləri texniki spesifikasiyaların, seçim və ya qiymətləndirmə meyarlarının ardında gizlədilməməli; müqavilənin icra müddətinin başladığı andan etibarən müqavilənin təltif edildiyi hər hansı təsərrüfat subyekti tərəfindən yerinə yetirilə bilməlidir. Bununla yanaşı müqavilə şərtləri açıq-aydın müəyyən edilməlidir ki, təklif verən təsərrüfat subyektləri müqavilənin ehtiva etdiyi bütün öhdəliklərdən xəbərdar olsunlar və əlverişli qiymət müəyyən edə bilsinlər.

Satınalma prosedurunun yerinə yetirilməsi zamanı müqavilə şərtlərinə uyğunluğa dair dəlil tələb edilməməlidir. Təsərrüfat subyektləri müqavilə ilə təltif edilə bilmək üçün şərtləri qəbul etməlidirlər.

Müqavilə şərtlərindən ehtiyatla istifadə edilməli, xərc və mənfəət nisbəti gözənləndirilməlidir.

Sosial amillərin nəzərə alınması şərtini irəli sürən müqavilələrə aşağıdakılar nümunə ola bilər:

- Rayon mədəniyyət və idman mərkəzinin əsaslı təmiri üçün işlərin satın alınması müqaviləsi işlərin 5 %-nin satınalan təşkilatla tədris və ya təlim müqaviləsi bağlamış yeni namizədlər tərəfindən yerinə yetirilməsi şərti ilə təltif edilir.
- Qocalar evində yaşlılar üçün keyterinq xidmətinin təmin edilməsi üçün müqavilə, bütün əməkdaşlara qocalar və sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün müxtəlif pəhriz tələbləri haqqında trainingin keçilməsi şərti ilə.

Müqavilələrin icra edilməsinə nəzarət

Müqavilələrin idarə edilməsinin mühüm bir hissəsini müqavilənin razılaşdırıldığı kimi icra edildiyinə zəmanət məqsədilə monitorinqin keçirilməsi təşkil edir. Satınalan təşkilat tələblərə riayət olunub-olunmadığını yoxlamayacağı, tələblər ödənmədikdə müvafiq tədbir göstərməyəcəyi halda, spesifikasiyaların və müqavilə şərtlərinin sosial şərtlərin daxil edilməsi məqsədilə ehtiyatla hazırlanması vaxt itkisindən başqa nəticəyə gətirib çıxarmayacaq.

Kommunal müəssisələr

Eyni hüquqi normalar Dövlət sektorunda satınalmalar haqqında, 2004/18/EC sayılı Direktiv və kommunal müəssisələrin satınalma prosedurları haqda 2004/17/EC sayılı direktiv çərçivəsində tətbiq olunur. Bu direktivlərə xeyli oxşar və paralel müddəalar daxildir. Avropa Ədalət Məhkəməsi (AƏM) eyni təfsirin həm dövlət sektorundakı satınalan təşkilatlara, həm də kommunal müəssisələrə tətbiq edilməsi tendensiyası nümayiş etdirmişdir.

Əsas fərqlər təsərrüfat subyektlərinin müsabiqədən kənarlaşdırılması və seçilməsi qaydaları ilə bağlıdır, belə ki, dövlət sektorunda satınalmalar direktivində müddəalar kommunal müəssisələrin satınalma prosedurları direktivinə nisbətən daha ətraflı, daha dəqiqdir.

Direktivdə sosial amillərin nəzərə alınması haqqında nə deyilir? Direktivə sosial təsirlərin satınalma prosesində nəzərə alınmasına dair bir sıra prinsiplər daxildir. Bunları əhəmiyyətli dərəcədə dövlət sektorunda satınalmalar direktivinin müddəaları, eləcə də əlil emalatxanaları, sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin məşğulluq təminatı ilə əlaqədar müddəalar təcəssüm etdirir. Əsas fərqlərin bəziləri aşağıda göstərilir.

Seçim – 1-ci mərhələ: Müsabiqədən kənarlaşdırılma: Bu, kommunal müəssisələrin satınalma prosedurları haqqında direktivin hüququ müddəaları ilə dövlət sektorunda satınalmalar direktivinin müddəaları arasında fərqlərin olduğu əsas sahələrdən biridir. Həmçinin dövlət sektoruna məxsus olan və olmayan kommunal müəssisələr arasında fərqləndirmə aparılır.

- **Məcburi kənarlaşdırılma səbəbləri:** satınalan təşkilat olan kommunal müəssisələr cinayət törətməkdə təqsirli bilinmiş təsərrüfat subyektlərinin məcburi qaydada müsabiqədən kənarlaşdırılmasını tələb edən müddəaya riayət etməlidir. Lakin satınalan təşkilat olmayan kommunal müəssisələr belə bir öhdəlik daşıyırlar.
- **İxtiyari kənarlaşdırılma səbəbləri:** Bütün kommunal müəssisələr ixtiyari kənarlaşdırılma səbəblərinə əsaslanmaqla namizədləri müsabiqədən kənarlaşdırıla bilərlər, lakin buna məcbur deyillər. İxtiyari kənarlaşdırılma səbəblərinə peşə funksiyalarının lazımcına yerinə yetirilməməsi və ya peşə funksiyalarının yerinə yetirilməməsi ilə bağlı ciddi xətlər daxil ola bilər.

Seçim – 2-ci mərhələ: İddiaçıların seçilməsi: Kommunal müəssisələrin satınalma prosedurları haqqında direktiv iddiaçıların seçilməsi üçün istifadə ediləcək meyarların tam siyahısını müəyyən etmir. Bununla da həmin direktiv istifadə ediləcək meyarların hərtərəfli və tam siyahısını əks etdirən və məlumatın tələb edilməsinə icazə verən 2004/18/EC sayılı direktivdən əsaslı surətdə fərqlənir.

Kommunal müəssisələrdən təsərrüfat subyektlərinin seçilməsi zamanı "obyektiv qayda və meyarlardan" istifadə etmək tələb olunur. Bu obyektiv qaydalar və meyarlar maraqlı təsərrüfat subyektləri üçün əlçatan olmalıdır. Yəqin ki, buna görə də kommunal müəssisələr sosial məqamların satınalma mərhələsinə daxil edilməsi ilə bağlı daha böyük sərbəstliyə malikdirlər, bir şərtlə ki, meyarlar müqavilə predmeti ilə, təsərrüfat subyektlərinin satınalma prosedurunun tətbiq edildiyi konkret müqaviləni icra etmə qabiliyyəti ilə əlaqəli olsun və Saziş prinsiplərini pozmasın.

Eyni seçim prinsipləri ixtisas uyğunluğunun qiymətləndirilməsi prosesində iştirak edəcək təsərrüfat subyektlərinin seçilməsi ilə əlaqədar tətbiq edilir.

Təklifin qiymətləndirilməsi

Təsərrüfat subyektləri seçildikdən sonra, kommunal müəssisə növbəti mərhələyə keçənlər siyahısına daxil olan təsərrüfat subyektlərinin təkliflərini təqdim etməyə dəvət edir. Kommunal müəssisə alınmış təklifləri qiymətləndirir və müqaviləni təltif edir.

Kommunal müəssisə satınalmanın planlaşdırılması mərhələsində müqaviləni (1) ən aşağı qiymət meyarı, yoxsa (2) iqtisadi cəhətdən ən səmərəli təklif meyarı əsasında təltif edəcəyini müəyyən etmiş olmalıdır. Təltif edilmə meyarları müqavilə haqqında bildirişdə bəyan edilməlidir.

Ən aşağı qiymət meyarının əsas götürüldüyü tenderlərdə sosial amillərin nəzərə alınması müvafiq tələblərin texniki spesifikasiyalar və müqavilə şərtlərinə daxil edilməsi ilə mümkündür.

Kommunal müəssisə müqaviləni iqtisadi cəhətdən ən səmərəli təklif meyarına əsasən təltif etmək istədikdə, sosial amillərin nəzərə alınması və bu amillərin təltif edilmə meyarları sırasına daxil edilməsi üçün daha geniş imkanlar açılır.

İxtisas uyğunluğu sistemi istifadə edildikdə belə, kommunal müəssisədən tenderin elan edilməsi vasitəsi ilə maraqlı tərəfləri təkliflərini verməyə dəvət etməlidir. Eyni prinsiplər təklifin qiymətləndirilməsi meyarlarının istifadəsinə də şamil edilir və kommunal müəssisələrin tender qiymətləndirməsi meyarlarının müəyyən edilməsi zamanı da tətbiq edilir.

Əlavə ədəbiyyat siyahısı:

[SIGMA Dövlət Satınalmaları haqqında Təlimat Kitabçası](#)